

D

Matka

hs.matkailu@hs.fi
Uutisvinkit: (09) 122 2501
PL 85, 00089 Sanoma

Leffailta Saharassa

Fisahara-elokuvafestivaali huipentuu dyyni-iltaan. Auringon mentyä maille väki kerääntyy lämpöiseen hiekkarinteeseen ihaillemaan sahwari-muusikoita.

Kaisa Viitanen

ALGERIA. Herään siihen, että kasvoilleni lentää hiekkaa. Hetken tuijotan ympärilleni tajuamatta missä olen.

Huonetta reunustavat paksumat patjat. Ikunaluukut ovat selällään ja tuuli tuiveraa sisään puuterimaisen hienoa hiekkaa. Sitä on patjalla jo pieni dyynillinen.

Situa muistan: olen Saharassa. Talon emäntä **Maryam Mahmoud** astuu sisään ja asettaa lattialle tarjottimellisen kahvia, leipää ja voita.

Neljä matkaseuralaistani pötköttää viereisillä patjoillaan vielä unessa. Seurueemme lensi edellispäivänä Madridista tänne Lounais-Algeriaan viettääksensä viikon Saharan autiomaassa. Lentokoneessa meitä oli satakunta, ja toinen samanmolinen on vielä tulossa.

Perillä majoituimme paikallisiin perheisiin.

Tämä eristyneessä autiomaassa sijaitseva 30 000 asukkaan Dakhla ei ole algerialaiskylä, vaikka se siltä hiekkatillisista muurattuine taloineen näyttääkin. Dakhla on pakolaisleiri.

Ja nyt täällä järjestetään elokuvajuhlat.

AAMIAISEN jälkeen lähdemme tutustumaan naapurustoon. Sandaaleihin tunkeva hiekka polttaa. Kuumuus tuntuu pökerryttävältä, mutta rautalanka-aitauksissa seisovat vuohet eivät vaikuta olevan siitä moksiskaan.

Kaikki talot näyttävät samanlaisilta, tiekiylttejä ei ole, eikä oikein teitäkään. Vain kaikkialle levittäytyvää hiekkaa.

Aukiolla jaetaan riisiä. Huiviasuiset naiset heittävät säkit selkäänsä ja lähtevät kyyryssä kotiin.

Hiekka on penkinä ja rekan seinä valkokankaana, kun elokuvan ystävät kerääntyvät filmifestivaaleille Algerian aavikolle. Viikon ajan pakolaisleiriläisten kodit avautuvat matkailijoille.

"Elämme pääosin avustusruualla. Saamme öljyä, jauhoja, säilykkeitä", eräs heistä kertoo.

HARVA eurooppalainen tuntee Länsi-Saharan kriisiä. Vuonna 1975 aihe oli pinnalla Suomenkin uutisissa. Silloin Marokko ja Mauritania miehittivät naapurimaansa, Espanjan entisen siirtomaan Länsi-Saharan. Alueen paimentolaisasukkaat, sahwarit, lähtivät pakoon pommeja ja napalmia. Suojapaikka löytyi Algerian aavikolta.

Pakolaisleirit ovat olleet pystyssä jo 35 vuotta. Niissä asuu arviolta 160 000 sahwaria.

Sittemmin Mauritania luopui miehityksestä, mutta Marokko vahvisti otettaan. Miehittäjävaltio etsii Länsi-Saharan aavikolla eläviä sardiinipurkeja, jossa lukee *Sardines, Morocco*.

AURINKO porottaa kuumasti, mutta elokuvateatteri on saatava paikoilleen ennen iltaa. Työmiehet nauulaavat vanhan rekklavan seinustaan lastulevyjä, jotka maalari telaa valkoiseksi. Seiniä ja tuoleja ei aavikon elokuvateatterissa tarvita. Kaikki näyttää järjestelmälliseltä, mutta festivaali syntyi yhdeksän vuotta sitten vahingossa. Espanjalainen elokuvaohjaaja **Javier Corcuera** suunnitteli sahwarien tilanteesta dokumenttielokuvaa. Filmi jäi tekemättä, kun Corcuera keksi luoda elokuvafestivaalin.

Sen nimeksi tuli Fisahara, suomeksi: Saharasta. "Haluan maailman tietävän, millai-

nessa jamassa ihmiset täällä elävät", festivaalin isä sanoo.

Hänestä on ihme, että festari saadaan kasaan joka vuosi. Huhti-toukokuussa järjestettävän festarin aikaan lämpötila aavikolla nousee varjossa yli 40 asteen, hiekkapuhuri voi pilata projektorit ja ruuvimeisselitkin on tuotava Euroopasta.

"Elokuvat tuovat pakolaisille tuulahduksen muusta maailmasta. On tärkeää näyttää, ettei ulkomaailma ole unohtanut heitä".

Ohjelmistoon on valittu arabian- ja espanjankielisiä elokuvia dokumenteista fantasiaan ja yhteiskunnallisiin tarinoihin. Monissa käsitellään miehitystä.

SEITSEMÄN jälkeen aurinko vihdoinkin laskee. Hautova kuumuus hellittää.

Elokuvana on espanjalainen *Entrelobos*, tarina metsään susien elätettäväksi joutuvasta pojasta. Tuhatpäinen väki tuijottaa lumoutuneena rekan seinässä leviäviä vehmaita vuorisomaisemia ja vesipuuja.

"Vaikka maisema on eri, tämä muistuttaa sahwarien legenda aavikolle lintujen kutsunama eksyvästä miehestä", vierustoveri selittää.

Tähdet tuikkivat katsomon yllä. Illalla isäntäperheen matalassa pöydässä tuoksuu juhlaruokaa.

Festivaalin kunniaksi leirissä on teurastettu kameleita ja vuohia. Tavallisesti pakolaiset elävät pavuilla, linsseillä ja riisillä – ja kärsivät anemiasta ja aliravitsemuksesta.

Ilman arabian- ja espanjantaitoisia

asuintovereita keskustelut perheen kanssa jäisivät kuiviksi, mutta onneksi aina joku tulkkaa. Samalla väistyy pelko, että huvittelu pakolaisleirissä pahoittaisi asukkaiden mielen.

Päinvastoin, sanoo **Mariam Mahmoud**.

"Meidän päivämme ovat kaikki samanlaisia. Meillä ei ole työtä eikä viihdettä. On ilo huomata, että ihmisiä kiinnostaa tulla", Mahmoud vakuuttaa.

VIIDENTENÄ PÄIVÄNÄ nousen rämisevän nelivetomaasturin lavalle. Laskeva aurinko värjää maisemaa. Alkaa matka dyynibileisiin.

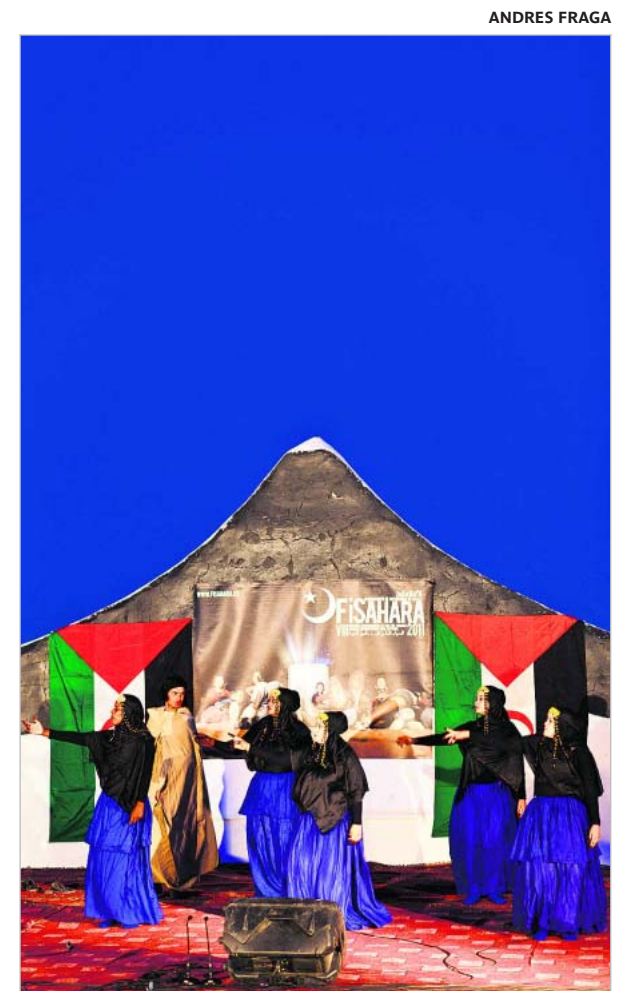
Niistä tulee festarin kohokohta. Sandaalit pois jalasta, ja täyttää juoksu dyyniin. Paikalliset pojat näyttävät, miten hiekkavuorelta laskeutuaan kerien. Hetkeksi pakolaisleirin ankeus unohtuu.

Porukka kerääntyy rinteeseen. Generaattorit pumpaavat sähköä kaipuusta omaan maahansa. Iholla tuntuu kuuma ilmavirtaus, siten pölähtää jo hiekkakaan. Hiekkamyrsky yltää sekunneissa. Laulajat lopettavat kuin seinään ja muusikot suojaavat soitintensa.

Vieraisa syntyy hätä. Kaatuuko dyyni niskaan, joku huutaa. Yksi pudottaa aurinkolasinsa, tuuli nappaa ne ja vie pimeyteen.

Silmä ei voi pitää auki, ne ovat täynnä hiekkaa.

Sahwarien itsenäisyysliike Polisariön sotilaat ohjaavat vieraat autoille.

Naiset esittävät kaihoisia lauluja omasta maastaan.

Emäntä **Maryam Mahmoud** hennatatoi **Delia Muñozia**.

LEIRISSÄ ymmärrän aavikkokansan kaapumaisen vaatetuksen. Huivi todella auttaa suojautumaan hiekalta. Myös laskeuteluasut ja sukeltajan ilmasäiliö olisivat tarpeen.

Huultelen silmiä pullovedellä, hampaissakin narskuu. Suihkuun ei pääse, sillä Mariamin talolla vesi on poikki. Kolmatta päivää ulkoverran muovitynnyrin pohjalla on vain hiekkaa.

VIKON aikana Mariamin perheestä on tullut tuttu. Lähtiessä lupamme pitää yhteyttä. Nyt se voi onnistuakin, sillä neljä kuukautta sitten leirissä avattiin ensimmäinen kännykkäverkko.

Perhe jää heiluttamaan, kun nousemme autoihin. Meillä on mielessä jo suihku, tuoret vihannekset ja oma koti. Mariamin perhe on haaveillut niistä 35 vuotta.

FAKTA

Festarit pakolaisleirissä kerran vuodessa

■ Liput ensi vuoden Fisaharaan tulevat myyntiin vuodenvaihteessa. Festari järjestetään huhti-toukokuussa.

■ Vieraat maksavat lipustaan 700 euroa. Se kattaa poikkeusluvalla järjestetyn sotilaskentälle laskeutuvan erikoislennon Madridista, elokuvat sekä viikon ruuan ja majoituksen pakolaisperheessä. Paikallisille ohjelma on ilmainen.

■ www.fisahara.com

Kamelikytyt on kätevä aavikolla.

Aamiaisen aavikolla.

Dakhlan pakolaisleirillä asuu 30 000 ihmistä.

Hiekkamyrsky voi nousta koska tahansa. Ilma tuntuu kuumalta kuin hiustenkuivaajan puhallus.